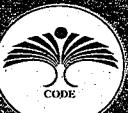

Boko 162 nan songo d. 21
1999 SAN - AwiriliKALO

Jekkabaara

Jamana

Cikala ceman ni amusoman kunnafon seben

a be loo ka o o kalo

Jamana baarada la BP: 2043 Bamako (Mali)

CMDT Ye Dunkafa Sabatili Fesrev Tige Cikébugudaw Ye

Le 3nan

Photo: M. Gantung

KENEYAKO

SUMAYABANA FELE BOLODARA MOOTI

Le 10nan

"Kalan be mogo son hakili la,nka kunnafoni be mogo bo kunpan na" (Yoro Ulen Sidibe)

Sigidaw kono kalafiliw kunkankow

Bi, Maliden bëe bë se k'a fo ko taare ka da nëmaaw ka hakiliñumantigiya kan, u ye min waleya, n'o ye sigidaw kono kalafiliw boli y'u dögör kör. O b'a jira k'an ka jamana be bolo numan kan min taabolo bëe sinsinnen don bënkola ani jekafö kan. Kalafili ninnu tun bolodalen don marisikalo de kono, nka u bor'u dögör kör kunjogon fila hake la. O wale be manankun saba de lajini.

T. Sidibe

Manankun folo :

I n'a fo an ka jamanakuntigi Alifa Umar Konare da bë se a ma cogo min a ka jemukan bëe senfë, Mali kono an'a kókan, jemufanga ye don o don fen lasinsinta de ye. K'a nini don o don ka jama fanba hakilinan sira taama. O dun ye fen ye min te se ka nesoro kalafili këko numan kó.

Manankun filanan :

Ka waati di jemufanga tigitigi politikitonw ma u k'u yere laben. O hukumu kelen yere de kono, fanga ye musaka caman bin ka bë u kan kósan in na. O musakaw bë tali kë u ka kalafili wulikajo labenmusakaw n'u ka körökkanw ganselisëben labenmusakaw la fo ka se u ka arajolakumaw musakaw ma. Ni kalafiliw fana bora u dögörkör ka fara o walew kan, mögo bë se k'a fo ko banbaganciw sinsinkolo bëe karila sa dëre !.

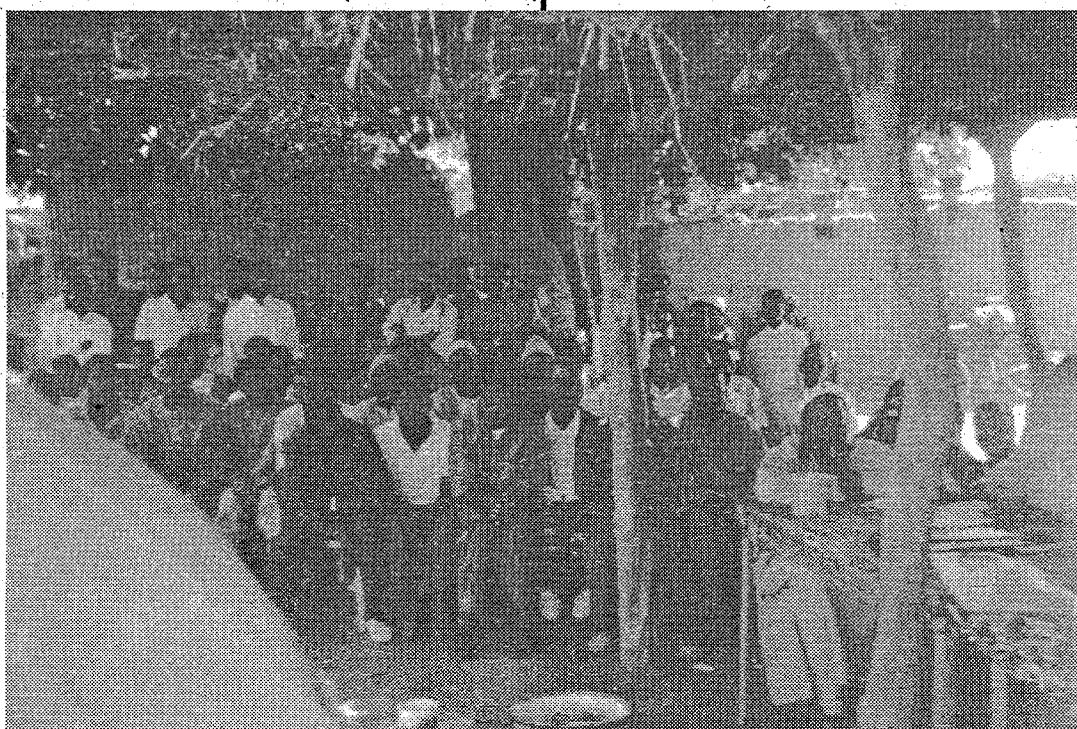
Manankun sabanan :

Sigidaw kono kalafiliw de ye jemufanga sinsinbolo bërebëre ye, ka d'a kan olu de b'an ka duguw kono jamaw yere kunkan. Sigidaw ka yiriwasiraw bëfërew nénini

dugudenw yere bolo ani k'u lawaleya u yerew fe. Mun bë mögo nafa ka teme i yere sönkopuman tolila i yere bolo ? O walew dun ka nesoro b'u labencogo n'u kecogo n'u kewaati de bolo.

Mali ye jamana folo ye Afriki tilebiyanfanbolo kan, min y'a ka bënögöla sinsinbolo jönjön kë "desantaralizason" ye, ni dòw k'a ma ko mara tanbaboli. O dun ye

bërema galama bila a kan, fo n'i min y'i kodon degéfilen ma, k'a fara. Dijé in kono maa si ka ko taabolo man gelén ka teme banbaganci kunkelenw ka ko taabolo kan. "A kéra cogo o cogo, ne sen ténan soro a la" o tigilamögow te don jekafö walima bënkola kurun kono de. An bëe de be je sa k'a nini Ala fe, a ka lafiya don an ka jamana kono, k'o sababu kë kalafili ninnu boli y'u

Dugumögow bennan mana wale o wale kun minë,
o be ne soro haali

wale ye min te taa laben jönjönw kó. Ko si ma ni balakabalaka la, kuma te jamana mumë ka bënögöla baara bolodalenw. O temenen kó fana, Mali ye jamanaba ye min dugukolo fenseñnen don bameterekare 1 204 000 kono. Fen min y'a mögo hake ye, o be ben maa 10 310 000 pogon na ma. Ayiwa siya caman de b'o hake o kono fana minnu kelen kelen bëe n'u ka dijenatige taabolo don. Fen min ye an ka jamana kono politikiton hake ye bi, fen b'o 70 kan. Ni degéba bëna nooni olu kunkan, ko bëe k'a daladonta soro, a ka kan o degéba ka ke filenba kono, ka bëe

dögörkör. An bëe b'a don ko jemufanga te taa jögonfaamu kó. O de kanma, an b'a nini Ala fe a ka hakili numan di an ka politikiton nëmaaw ma, wala-sa u bë se ka danfurance don u yerew ka adamadenya taabolo n'u kójama ka here bofan sira mineni taabolo ce. O de kanma an bë jemukan in kunce n'an ka döñkili körömaba do ye, min ka kan ka don an ka tönnëmaa tulo la : "Nin te kë ne na, nin te fo ne ma, o te kë anw ka jamañëmaa ye".

Tumani Yalam Sidibe

CMDT ye Dunkafa Sabatili Feerew Tige Cikébugudaw ye.

"Bore lankolon te jo wa yann'i k'a fo i jomni kunnandi, a fo i sababu numan."

Baloko ni dunkafa ye kaman na sangó cikébuguda dów la. O misali bë lakolosi samiyé kónona na k'a ta utikalo la fo ka se okutoburukalo m'a. Balokodésé bë t'i coko cikébuguda dów la o waati folen in na. Bawo a b'a soro suman kóro dunta nögojara wa suman kura yere dun fana tigetuma ma surunya. O kalo saba bë taa foori waati min na, cikélaw bë degun suguya bëe y'u ne na. dunkafa sabatili sira boli la. O jatew faamunen ko CMDT fe, (ale ye cakedaba ye min hami folo ye cikébugudaw ni duguw yiriwali ye) a ye feére dów dabali dunkafa sabatili kama Sikaso mara kónona na. O siratége de la, CMDT n'a baaranjogon minnu bë Buguni ni Kucala ni Yanfolila ani Kolonjeba kubedaw la, olu ye sigikafé ke wala-sa k'u fangaw fara nögon kan nin hakilina in waleyali konuman na. O sira kan, CMDT ye feére min soro, o ye déme donni ye cikébugudaw ma yaasa dunkafa ka sabati ú kelen kelenna bëe bolo. PDIB sigira ka ke Buguni CMDT ka Jiidili Bolofara ye min ka baaraw bennéen don hakilina in waleyali ma. A ka feerew la, PDIB bë warimugu ni wotoro juru don cikébugudaw la. O de kama, cikesan 96-97 PDIB ye baaraw daminé. O waati la, a ka nafolomugu juru donta taara ben sefa wari miliyon 16 ani dörôme ba bi wolonwula ni ba kónonton ani dörôme keme woço ni dörôme bi saba ni woço ma. O tilara dugu 19 de ni nögon ce Buguni ni Kumantu ni Dogo ni Yanfolila ni

B. Dunbuya

Sibirila balojigine baarabagaw ni PDIB maaw

Kolonjeba kubedaw kono.

Cikesan 97-98 waati, dugu 59 de ye PDIB ka dunkafa feerew tonobo. Sefa wari miliyon 50 ani dörôme ba keme ni ba bi seegin ni ba naani ani dörôme keme kónonton ni dörôme bi duuru ni kelen de juru donna nin dugu ninnu na.

Cikesan 98-99 n'o ma foori folo, PDIB ye déme don dugu 108 de ma dunkafa sabatili sira kan cikébugudaw la. Sefa wari miliyon 82 de lasera nin dugu 108 ninnu ma. PDIB sigi ni sisani ce, a ka déme sera cikébuguda 186 de ma. Wari kasabi min lasera nin dugu ninnu ma, o bë t'i jo sefa wari miliyon 149 ani dörôme ba bi woço ni ba saba ani dörôme keme duuru ni bi seegin ni wolonwula de ma.

PDIB ka baaraw la, wotoro fana bë juru don cikélaw la. O cogo la, san 1996 fo san 1997, PDIB ye wotoro 342 de tila cikemaraw ni nögon ce :

- 64 taara Buguni,
- Dogo ta benna wotoro 63 ma
- Kolonjeba, wotoro 59 taara di o dugu misenw ma.

- Wotoro 30 taara Garalo. Yanfolila ta kéra wotoro 63 ye. 63 fana lasera Kumantu cikébugudaw la.

Cikesan 97-98, do farala wotoro ditaw kan Buguni n'a laminiw na : 74 taara Kolonjeba ; 79 o kéra Garalo ta ye ; Dogo ye 79 soro. Yanfolila ka wotoro soro benna 78 ma. O waati kelen na Buguni ta benna 66 ma.

Ninan sa, an bë don min na i ko bi, wotoro 420 de lasera PDIB fe cikébugudaw la. O san damadaw wotoro juru donné mana fara nögon kan, a bë t'i jo wotoro 1362 de la. O baaraw ye PDIB bolonj ye dunkafa sabatili sira kan cikébuguldaw la Buguni mara kono.

PDIB ka déme temesiraw

Dunkafa sabatili la, kibaruya minnu bë wari juru doncogo kan o dòn PDIB bë nafolo mugu miliyon 1 ni tila hake (a te teme o kan) ta k'a jurudon duguw la. San kelen kono, dugu bë jijinejana ton sigi ka balo san songo diman na k'a feere dugumogow ma nögojya la. Dunkafa bë sabati wa

nafa wəre be soro jigenjanana la dugudenw bolo. Ni juru talen be komasegin, a jurukantono be d'a kan ka a bila BNDA la PDIB togola. O jurukantono ye dōrōmē tan ye kēmē o kēmē na. O be fara nōgōn kan, k'a lase dugu wərew ma walasa u ka bō jigenjanako nunma dunkafa sabatili ni seneke law ka yiriwali sira kan.

Baarakeminenko talen don ka bila nin dunkafa feere tigelen in kōnō. O sira kan, PDIB ye misidabaw ni wotorow dilan ciklaw ye, walasa u ka se ka nōgōn doni k'a lase u ka foro kōnō nōgoya la.

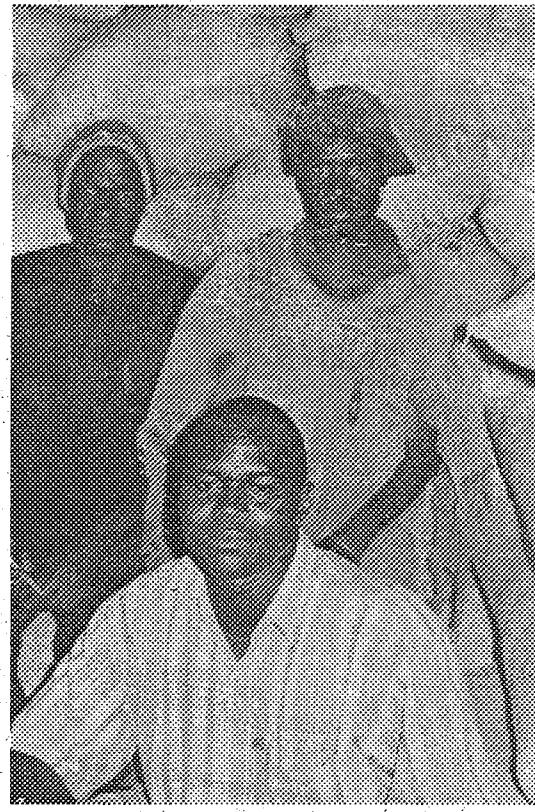
PDIB b'i jo ni wotoro dilanni musakaw ye. O be ben dōrōmē ba 35 ma sefa wari la. O kasabi tilance be sara san fila kōnō cikela fe. A be dōrōmē ba kōnōntōn sara san folo la ka ba kōnōntōn to kelen sara san filanan na. Tilance to kelen n'o ye sefa wari dōrōmē ba 17 ni kēmē duuru ye, o be labin cikela ye falaki. PDIB ma jurukantono da wotoro si juru talen sara ta kan. A dabora nōgoya kama cikela ye walasa a ka yiriwa ka sabati.

Seereyaseben labennēn don. PDIB bolo min ye benkansēben ye bolonc be bila min na PDIB ni dugu sugandilen ciklaw fe. Balo sannifeere benkansēben kōnō, juru talen ka kan ka sara ka ban ka ben setanburukalo tile 30 ma. Wa a juru be ta balo sannifeere kelen dōron de kama.

A man kan a juru ka ta ka don da wəre fe min te dunkafa ni seneke law ka yiriwa sira ye. Ni nin siraw ma labo a nēma, ni juru talenw ma sara ka ben ni sarati folen ye, o bēna ni geleya donni ye PDIB ka feere waleyali konuman na. Walasa k'olu geleyaw ni degunw kōnō, PDIB ye dabali dōw siri.

Nin dunkafa feere waleyali kofolo te nin ye CMDT fe cikebugudaw yiriwali la. Waati temena, a mafilela San cikemara kōnō ni feere ye min be wele PGP wa a ni sababa bennā. Dunkafa sabatira o yorōw la.

PDIB ka baara waleyato, geleya damadōw yera. Bawo fan dōw la, balo sannifeere ma se ka sira soro k'a sabu ke sōngō binni ye kaasoro

Sibirila balojigineso falen don

ciklaw ye juru talen bēe don balo la. Balo te labo a bōcogo la k'a sabu ke sōngō nagasili ye jigenjanaw yōrō. O n'a nōgōnna kibaruyaw be lase PDIB ma. N'olu lajeyara, PDIB ni jigenjanatōn be a nēnini nōgōn fe walasa juru talen be se ka sara cogo min kaasoro a ma ke ni fan fila si ka degunw ye bawo a dabora cikela ka yiriwa sabatili de kama.

Jigenjanatōn balo sanbali be tila fila ye degun lajeyalen waati. Kelen be lasagon dunkafa sabatili kama, to kelen be sugandi feereli kama walasa CMDT ka juru donnen n'a jurukantono be se ka sara warije la ; dugu wərew na bō PDIB ka dabali sirilenu nunma.

PDIB ka jigenjanako nafa

Buguni cikemara kōnō, cikebuguda caman ye PDIB lakodōn k'a nini u n'a ka baara ke nōgōn fe. O do ye Sibirila ye. Sibirila ye cikebuguda ye min ni Buguni ce ye kilometere 35 ye. A ni Faragaran ce ye kilometere 15 ye. Sibirila dugu maa 462 y'u wasa don PDIB ka feerew la a ka jidili sira kan. O kama, Sibirilakaw y'u bolo bō PDIB nōfē walasa jigenjanana be se ka sigi

u fe yen. O sigira a san saba ye ninan ye. Wotoro 5 jate dara jigenjanana juru donta kan k'olu lase Sibirila.

Sibirilakaw yēs ka jate la, wotoro ninnu nina olu la gansan wa u ye nafa min lase olu ma forobaara la, olu b'o tōnō kan halibi.

Jigenjanako la, Sibirila ye nafa min bō a la, o te dooni ye. A folo, a kera sabu ye ka dunkafa sabati dugu kōnō. Dugudenw be balo san sōngō la min ka nōgōn fo ka tēmē. A filanan, Sibirila ka san temenēn juru talen wolola sefa wari dōrōmē ba bi saba tōnō de la dugumogow ye. A saban, Sibirilakaw ye sen fila jo u dafekō kunna (o kō tun ye degunba ye Sibirila jiidili la). O baaraw mana ban, Sibirilikaw be se ka dugu wərew siralabō san waati bēe kaasoro jōrōna t'a la. O sababu numan bora jigenjanako sirasorōli la Sibirila.

Jigenjanako nafa folo ye kōnō tali ye ka bo dugu kan. Dugudenw be balo san sōngō diman na. U b'a feere sugu sōngōn la maa wərew ma. U be tōnō sōro a la min be nōgōn ne. Dugu dōw ka tōnō ye dōrōmē ba 30 ye, dōw yēs ta ye sefa wari dōrōmē ba 80 ye. O temenēn kō, dugudenw te bō dugu dafé ka taa balo nini yōrō wēs. A mago be balo hake min na, a b'o sōro a senkōrō san waati bēe. A ka forobaara te sa: Jigenjana nafa sira kura halibi, tōnō sōrolen be taa fara PDIB ka wari kura juru tata kan yaasa jigenjanako be dili kolo gelēn sōro dugu kōnō min b'a to a te se ka firi.

Jigenjanatōn feere min tigera PDIB fe demēnōgonya sira taamata de don CMDT bolo k'a nēsin cikebugudaw ka dunkafa sabatili ma. U ka yiriwa sabatili ma. O ye CMDT ka hamī folo ye. Ni feere ninnu ye sira sōro dugu la, nētaa be sabati o dugu kōnō.

Duguw sen be se ka ye jigenjanako la cogo di ? A sariyaw ye jumēnw ye ? An bēna olu las'aw ma bōkō nata kōnō.

Burahima Dunbuya
PDIB jiidili feerew segesegelikela
Buguni CMDT la

Forosuma

Forosuma kun

Forosuma kun ye ka foro kene hake dōn. Fōlo, cikelakoliden tun b'o baara ke. Nka, sisan kene senetaw bonyara. O temenek kō, dugu caman y'u yere ta. O de la, cikelakoliden ka kan ka dogoya, walasa cikela yere k'u ka forosuma ani k'u ka magoneminen tataw jate dōn.

Forosuma be ke ni mun ni mun ye ?

Bolo jan saba, bolo surun fila ; juru jan kelen ; daba, jele, ani bese.

Forosuma be ke cogo di ?

1. Forosuma kecogo fōlo ?

A baara kolo girin ye seleke tilennen keli ye foro kere naani na. O kecogo file nin ye :

- a fōlo : i be foro kere fōlo danbo, ka bolo jan saba turu o la. Metere 50 de be bōlow ni nogon ce ; ayiwa u saba be tilen nogon ma.

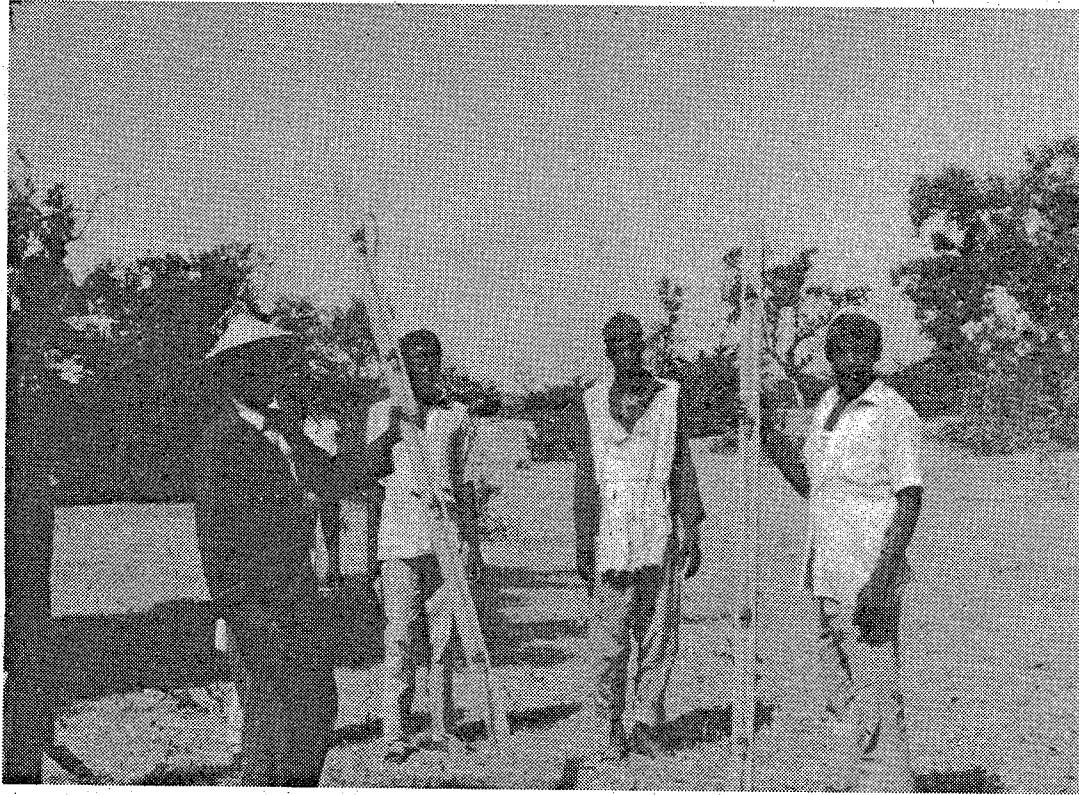
- a filanan : i be foro seleke tilennen fōlo sigi. N'i b'o ke, i be bolo surunnin fila turu foro kere danbolen na bolo fōlo kō n'a ne. Furancé kelen de be u ni bolo fōlo ce ; ayiwa, u ni bolo jan saba ninnu be tilen nogon ma.

- a sabanan : i be jurunin fila ta, minnu janya ye kelen ye. I be olu kun siri ka nton ke a la. I b'u kunna ntonw don bolo surunninw na. I be juruninw sama ka taa bolo fōlo kuntilenna na. U be nogon kune yore min na, o ye bolo surunnin sabanan turu yore ye.

- O bōlonin kuntilenna ni foro kere fōlo danbolen bōlow kuntilenna kunben yore be seleke tilennen jira n'o banna, i be bolo surunnin

- min b'i bolo, i b'o ne naani ta (ni metere filanan fe, ka bolo surun kelen sigi bolo jan kuntilenna na.

- a naaninah : i be sumalikelan ne

Clikelaw be ka foro danbo

Fōlow fila bō.

- foro kere saba to be nini o cogo la.

2. Forosuma kecogo filanan

O fana baara kolo girin in ye seleke tilennen keli ye foro kere naani na.

- a fōlo : i be foro kere kelen danbo

- a filanan : sumalikelan min b'i bolo (metere, walima janya suma jikelan wére), i b'o ne saba da kere danbolen na, k'a damine bolo jan na foro seleke la, ka bolo surun kelen turu.

- a sabanan : janya sumalikelan

duuru suma bolo surun fila ni nogon ce. O be ben yore min ma, ka bolo surun sigilen turu ye. O mana ke, seleke dilannen ye seleke jolen ye. A be fo nin forosumancogo ma ko "3-4-5".

N'i ta fe ka segin bolo turu kan san o san i ka foro la, i be se ka jirisun dōw turu bolo ninnu no na. O jiriw be se ka ke baganin ye, walima sebesun, bagafu, murafurajiri (ni dōw b'a wele ko "ekalipitsi").

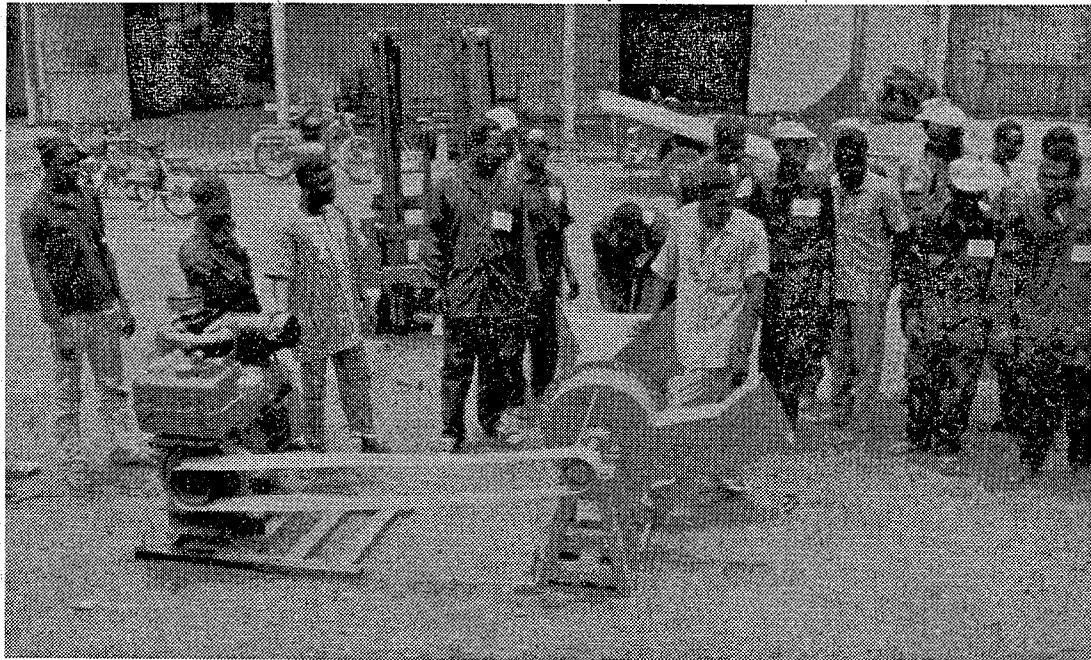
Buguni CMDT
Kalanko Bolofara
Daniyeli Kulubali

Mekalo Tile Folo, Diñe Baarakelaw Togoladon

"Baara mana mogo min horonya, o tigi te jonya tugun."

Abe san keme yiroka caman bo sisan diñe jamana bëe lajelen baarakelaw be mekalo tile folo seli ke, n'o y'u togoladon sugandilen ye. O don in kanma, baarakelaw be nögön

felaw neñó k'a jira ko n'olu ma neñabó, soro kecogo be geleya. Ni soro kecogo geleyara, baarakela be segen, k'a dusu kasi, k'a timinangoya k'a bila kebalike la. O de koso a be fo ko bëe ka baara ke jelenya ni

lajere ka wale caman dajira baaradakuntigi la, foroba ni kenyereye kunda. O don kama, degun ni geleya fen o fen be baarakelaw ka nafasorosiraw geren, olu bëe be fo jamalajew senfe, k'u jira fangasow ni baarakuntigi la, ko soro te ke baarakelaw ko sira caman kan i ko sariyako, furakeliko, sarako, bolomademeko, neataako ani wale caman were minnu b'a jira baarakelaw la k'u te bolokofemogow ye.

A tile kelen köröfow senfe, baarakelukuluw neñogow da be se fangaso ani baarakuntigi ni baarakelaw cekow bëe ma, numan ni juguman sira kan. Ni wale'benbaliw be ka ta k'u neñin baarakelaw ma baarakelukuluw la, olu dabilali be nini. Wale minnu be báara kecogo nögoya, olu sabatili sira be taama bëe fe.

A kera cogo o cogo, baarakelaw b'u

tilennenya la, bëe ka ke nögön fe, ka soro tila, a tilacogo la, baarada ni baarakelaw ce walasa bëe k'i woosisara soro. N'o ma tiime baarada o baarada la, baarakuntigi be ka baarakelaw mine jönw walima fen werew ye. Baarada dun ma dabo o kanma. Soro jinini sira kan, nögongasisigi ye baarakelugonw ma wajibi ye.

Nin wale ninnu bëe de koso san o san, baarakelaw be wuli ka fara nögön kan k'a jira ko baara de be adamaden hörönya. Baara be mogo tanga mogofemogoya ni fugariya ni binkanni wale caman ma. Baara be mogo ke danbemogó ni danamogo ye. Kuma körö do b'a fo *"Ni baara ye mogo min horonya, o tigi te jonya tugun."*

Baara ka mine ni sebe ye walasa don o don nafa caman ka soro a la min be nögoya don diñelatige la, bawo "sebe de be mone bo".

An ka yele dcoñi

Nin kera fulake cekoroba do ye. A denw tun be to ka dumuni fo. O la sa, ale muso ko a ma :

- "Denmisénw fa, n'i ma kuma denmisénw fe, u be to ka dumuni fo".

O cekoroba ko :

- "Anhan ! ni dumuni mona nin kó, i ka ne n'u je, u tene se k'a fo ka ne yere sigilento".

Dumuni monen, muso taara dumuni sigi kogo körö, ka denmisénw ni denmisénw fa wele suman na. Fulake nan'i kó sin kogo ma, ka denmisénw wele : "musokolondenw a ye na dumuni ke, ni mogo min ye suman fo bi, n bo tigi jakalime kari".

Denmisénw bëe nan'u koori dumuniminien kunna ; ale yere k'a b'i sigi, ha... Nalomake jukunan nana ci kogo kun, k'a seri ka n'a nun turu dumuni na mine körö. Denmisénw bëe sinna ten ka girin suman kan : "Baa yere y'a fo, baa yere fo". Fulake wulila k'i jo, a nejisira fila jigin na, a nun furufurula. A dusukasi-baatö k'a muso ma : "E maa kuntan in de no ye nin ye... N'e tun m'a fo ko denmisénw be suman fo, nin tun te ne soro."

Yusufu Famori Fane

MALI JAMANA SARIYAKO :

-Filiw Ka Latilen, Sariya Ka Damakcne Bee La, Jemufanga Ka Sinsin-

"Sariya dama ka kan bee la wa bee dama ka kan sariyaso la."

Kabini Mali Jamana ka yere ta waati fo bi, geleya belebelew yera a sariyako n'a kiiriko la minnu kera sabu ye ka danaya bo jamanadenw ni kiiriko baarakelaw ni noggon ce. Nin geleya belebele ninnu be se ka sarada minen fila kono :

- Kiiritigelaw n'u baarakelogonw n'u ka jogo juguw,
- jamanadenw n'u ka filiw.

Sariya bolili daminen sentanw kan kabini Modibotile. Musatile waatiw

ye ta bila a ko to la. Kiiritigelaw ka binkanni walew sankorotali tile bora o waatiw la ka teme. Jotigi be jalaki kiiritigelaw n'u baarakelogonw fe, ka jalakitigi jo. Heré be si wa a be tile. Surfenko, o to te. Tilennenya ni laadiriya kera kiiritigelaw n'u baarakelogonw tana ye. Tnifo ni jelenya kuma te. Jogo numanw kera bolokofefewn ye kiiritigelaw ni sariya labatobagaw bolo.

Mali Jamana sariyako n'a kiiriko donna ngalama na Musabin tuma.

O waati, jamanaden kelen kelenna bee tun ka jate la, ale de ye fangafin binbaga ye. O kama, maa kelen kelenna bee ko jo b'ale de bolo (o be ke cogo di ?). Fen minnu yera o jogo kura talenw n'olu ma dogo Maliden si la. Mogow b'u yere ka kii-riw tige u yere ye, u ka sariyaw be boli u sagow la u sigiyorow la. O birisanagami bora ni ja juguw ye jamanadenw tun ne ma deli ka minnu ye : ka taji bon mogo kan ka soro ka ta bila a la. Nono

Jamanakuntigi Alifa Umaru Konare ma nogo to fosi la a ka korofo kono : Kiiritigelaw n'u baarakelogonw ka surfenko ani jamanadenw ka wale cejuguw.

Ka Se Duguw ma

Salsabew ni Sosobew ka fognogonko y'o misali daw ye. Joyila kiiritigela fagali jama fe, o fana b'o cogo kelen na. Jama ka nin wale cejuguw ni filiw bee de y'a jira ko tigensonya tun to te.

Danaya tun kuma te jamanadenw ni kiiriko baarabagaw ni noggon ce.

Finew Ni Filiw ka Latilen

N'a mafilela a nema, bee de tun be fili la. Kiiriw si tun te tige a nekan. Nafolotigi b'a tile ke bawo "wari-mugunin" b'ale kun o waati. Kiiritigelaw sanni ale fe, o ye jimin ye. Surfenko, o sen te. A be damine finitigiw la ka yelen. Bee ko fana ko ale k'a bolo no do ka degun na. Hali n'a be ke nkalon kan o min kera danbe kura talen ye jamana sariyasow n'a kiiritigesow la.

Kiiritigelaw yere ka jatew la, jogojugu ni son toli minnu b'olu la kiiritigie la, segen ni bolodese ni baarakeminentanya sen b'o la. U ka baarayoro te se ka mafile baaraminenntanya sabu la. O cogo la sa, olu ka banbaya tun te u seko ye.

Mogo si ka josariyaw tun te matarafa i ye jamana fan si la : cew fara musow ni denw ni lujuratow ni desebaatow kan bawo sariyako ni kiiriko kibaruyaw tun nemadogolen tun don jamanaden fanba ma. Kiirisow fana lasoroli jamanadenw fe walasa k'u ka benbaliyaw n'u ka fognogonkow jalatigie, o ye kamanganiko ye.

Nin finew n'u filiw latilenni sira kan, laje belebele do bolodara Bamako marisikalo tile 30 fo awirilikalo tile 3. O laje la, jamanaden maa 550 hake de bora jamana mara 8 bee kono : Kayi, Kulukoro, Segu, Sikaso, Mooti, Tumutu, Kidali, Gawo. Ninnu nana fara Bamakokaw kan

ka laje in ke jamana kiiriko kan. Lajeba in dayelendon, Jamanakuntigi Alifa Umaru Konare ma fosi to to a ka korofo kono. Kiirtigelaw n'u baarakenogonw ka jogojuguya n'u ka surfenko fo ka se jamanadenw ka wale cejuguw ma Jamanakuntigi Alifa Umaru Konare ye nin caman da lefe la. Jamanakuntigi y'a nini lajeba in k'a mafile ka jamana sariyako n'a kiiriko finew n'u filiw latilen walasa jemufanga ka sinsin a nema jama-na kono.

Lajeba in hakilina ye dakun seegin (8) de ta k'u fesefese :

- Kiiriko mafoli,
- Faamuyasiraw kiiriko ni sariyako lasoroli la jamanadenw fe,
- Kiiriko ni Hadamaden Josariyaw,
- Kiiritigelaw joda n'u ka josen tata,
- Benbaliyaw ni fognogonkow madali siraw ninini,
- Musow ni denw ni desebagatow ka josariyaw lakanani siraw matalafali,
- Surfenko kelsli ka bo kiiriko la,
- Kiirisow ni kunnafonilasesow cesira boli.

Jamanadenw ma nogo to nin dakun ninnu si la.

Nin lajeba in ka nin baara ninnu kuncera ni wasa ye Ibarahima Bubakari Keyita fe awirilikalo tile 3 don bawo a lawulila fen min kama, bo kera n'o sira ye. O te dowerie ye, a ka laje kiiritigew senfe, jo ka di jotigi ma, jalakitigi ka nangi tilenne-nya ni tinefe ni laadiriya kono. Jamana ka kiiriko ka kunkorota b'o de kono.

Jamana ka jemufanga be sinsin o de senfe lakika la i n'a fo Jamanakuntigi Alifa Umaru Konare y'a jira a ka korofo kono cogo min na.

Yusufu Jalo

U ko...

Mogo b'i tugu ka njanan, nka mogo si te se k'i tugu ka woosi. N'i ye maa o maa woosilen ye, i b'a sorfen do de y'a woosi.

**Yusuf Famori Fane
Ka bo Jalakoroji -
Bamako**

***

Nizeri baarakelaw be se ka baara bila fo waati min ka d'u ye. "Koporo" te n bolo k'a d'u ma, walima k'a fara u ka kalosara kan. U yere menni baarabila la, o b'a to ne ka warikesuw be fa.

**Ibrahima Mayinasara
Bare
Nizeri jamanakuntigi
koro**

***

Dinenatige in kono, bee kunko kelen be k'i yere labo. Hali ni jurumuko bilala kerefe walikunkolo la, a koni be mogo kunkangelyaw caya gansan. Fosi te yeredon bo.

**Serifu Usumani
Hayidara
Wajulikela - Bamako**

***

An ka taa noggon fe, o be nkalon korobo. Ni maa o maa ko k'e b'i ka dinenatige ke maaw kan janfa ni kalabaganciya siratge la, ni dije b'or'i kalama don min, i b'i ne min e k'a fiye k'o y'i nun ye. Diye dun be bo i kalama barisa, ko si gundoma te to fo ka taa dije ban.

**Sunkalo Tarawele
Namabugu balikukalankaramogo
(Kolokani)**

Sayibana

Sayi ye bana falenfalenta ye, min jubaora finebanabaw la Lameriken ni Afriki gun kan. An be k'a kunkakumaw men sebenw-kono, minnu be yen kabi san 400. A taamasiyew be se ka ke farigannin ye, walima fariganba yere, min be se ka adamaden faga. Fen min y'a "nere" weletogo ye, o be soro a banabaato dwo ne yelemani na ka taa nereje na. Hali ni fura barikama b'an bolo sayibana kama ka bi san 60, min te juguman lase mogo ma, sayibana tigilamogow koni hake sankorotara kosebe san 20 laban in kono. O de ye sayibana ke dije ka kenyako masibakoba ye.

A sababuw : Bana in sababu be sayibananise de la. O banakisue suguya fila de be Afriki gun kan. Nka, kabi 1974 san, a yera k'o suguya kelenpe de be bana in lajensen.

A taamasiyew : Banakisue mada- len be to waati damado kono farisogo la. O waati min ye bana sundonwaatiw ye, o kuntaala b'a ta tile saba la fo ka se tile 6 ma. Bana in be juguya cogoya fila kono. A ka c'a la, cogoya folo waati be don ni fariganbaw ni pasadimiw ni kodimiw ye. O kuntaala bc se ka na ni fono baw ye. Waati caman bana in farigan bena ni ninakili degunni ye tile saba walima tile naani kono, banabaato caman ka farigan be mada. O jama %15 nognon ka bana bena sebekoro juguya tile 1 kono. Farigan b'i kosegin ayiwa a be farikolo yoro caman lasoro. Banabaato be bo a ja kan. Kondimi gelenw b'a la minnu ni fono baw be nognon fe. Jolibonw be se ka bo nunw fe, new fe walima furu fe. O waati la, joli be soro banabaato fono n'a bow la. Sorodimi ni barikadese be ye kene kan banabaato la. O waati gelenw kono, banabaato fanba be sa tile 10 walima tile 14 kono. A tow be kene ya ka soro bana ma fine jugu bila u la..

Sayibana ye bana ye min don ka gelen. Kenenkerennenya la, a waati follow kono. A be se ka jatemine teliya ka ke sumaya ye. O de kama segesegeli ka fisa laboratuwari la, walasa ka sementiya ko sayi don.

Sayi soro

Bana in basigilen be sumayamayoro dwo la, hali n'a ka masibaw man ca. O yoro be soro Afriki gun kan ani Lameriki jamana dwo la. Banakisue ka munumununi barika be se ka sankorota waati ni waati, fo ka laban sayi ka finebana na. Kabini san 100 laban in damine na, sayi finebana tun ma Eropu gun ni Karayibubolo ni Lameriki cemanceyoro fo ka se Lameriki kejekabolo ma, bana in tun b'o bee lasoro. Nka sisan, a kelen be i n'a fo banakisue t'o yoro la bilen. O yoro be se ka jatemine yoro kolositaw ye sayibana kono la. O yoro kolosita jamana 33 de be Afriki gun kan. O be ben mogo 468 000 000 hake de ma. Sayibana ka jugu kosebe Lameriki jamana 9 ni Karayibubolo de kono.

Bana soro

Bana in be adamaden ni warabilen doronpe de mine. Bana in be to mogo do la ka mogo were lasoro sosocinda de fe. Soso in be se ka bana in lase a bonsomw fana ma k'o sababu ke fan banakisemaw ye. Olu be to nina tilema waati bee kono fo ka se samiyi waati ma. O waati la, u be toro. Soso de ye bana in lakolokolobaga ye, barisa ale de b'a kisue mara ani k'u lase fo san ni san.

Bana in sinsincogo adamaden na
Sayibana doncogo saba de be adamaden na:

- yelemani sira ;
- gerenogonna sira ;
- fine taasira.

O bana donsira saba bee be soro Afriki gun kan.

1. Yelemani sira : O ye kungokono sayibana ye. O be lasoro neemama jamanaw de kono. Yen, sayibana be se ka warabilenw lasoro, "sosobanakisetonw" ye minnu cin. O warabilenw fana be se ka banakisue lase soso were ma, n'olu y'u cin walasa ka balo u joli la. O sosow fana be kungokono yaalabagaw (mogow) cin.

2. Gerengonna sira : Bana in be juguya Afriki jirimayoro sumalenw na. O ro, dugu caman be lasoro a fe nognon fe, ayiwa saya caman fana te ke. Sigida sosow be warabilenw ni mogow bee cin nognon fe. O yoro de

be wele ko bana basigiyoro. O gerengonna min be sosow ni adamadenw ce, o de bena ni bana lasoriye. O doncogo soro ka teli Afriki gun kan kosebe.

3. Fine taasira : O bana be adamadenw lasoro k'o sababu ke mogow ka taamaw ye adamadenmayorobaw la. Sigida sosow be banakisue doni ka bo mogo do la ka taa mogo were la. Warabilenw sen t'o banayelema na.

Furakeli

Furakeli kerenkerennen te sayibana na. Fari jintanya ni sumaya gelenw be se ka basi ni kogojifura ni parastamoli ye. Bana mana juguya, a ka kan ka furake ni banakisefura kerenkerennen ye. Furakeli gelen kuntaalajan be se ka bana in furake ka ban pewu. Nka u soro ka gelen ka da u songo wayali kan fantanjama- naw kono.

Bana kumbencogo

Tuguci doren de ye bana in kumbenfeere jenjona. Ni tuguci ma ke ka laboli ke yoro minnu na, kolosibolo jenjona ka kan ka soro; walasa k'a don teliya la n'a y'a bana in be ka basigi, k'a kele joona.

Sosow kumbenfene fana be se ka labaara walasa ka sosow bali ka banakisue lajensen. O be to senna fo ka tuguci barika donni waati lasoro farikolo la.

Tugucifuraji ye fura barikamaba ye, min be se ka maa caman lakisi yoronin kelen. A joyoro be don kungognon kelen kono, maa tugu cilen %95 farisogo la. Tuguci keko kelen be se ka mogo tanga sayibana ma san tan kono, fo ka se balo si hake yere ma. Tuguci hake 300 000 000 ni k'o de kera fo ka se bi ma. U nofegelyaw hake dggoyara kosebe. K'a masoro o nofegelya fanba kolosira denmisew de yoro minnu si be kalo 6 jukoro.

Banabaato koro ni kolosili ka kan walasa k'a don sanga ni waati bee k'a tenu ke a yere walima a sigiognon ma masiba ye. O bee kofe an k'a to an hakili la ko "

bankunben ka fisa ni banafurake ye.

Tumani Yalam Sidibe ni
Yusufu Famori Fane

JAMANA KENEYAKO SETIGIDA NI "PNLP" YE SUMAYABANA FELE BOLODA MOOTI

"Keneyako ye bëe lajelen kunko ye."

Sumaya ye bana ye min bë lasoro soso cinda fe. Gelya belebele de bilalen don dije jamana 90 ka keneyako la k'a sabu ke sumaya ye. O jama hake bë t'i jo maa miliyari 2 ni tila boñogonko la. Jatew y'a jira ko sumayabana bë lakolosi maaa miliyon 500 de golo koro keneyasow la. Maa miliyon kelen bë fatu san o san sumaya y'o sabu ye. Sumaya in ka jugu kosebë muso konomaw ni denw ma minnu si ma san 5 soro.

Jatew y'a jira fana ko sumaya dagalen bë dije jamana 101 de kono. O la, jamana 45 ye Farafinna gunkanna ta ye. Nin koloziw b'a jira ko sumaya ye finéba ye jama ka keneyako la.

Mali la bi, bana min ye maaw takun bo keneyasow la, o ye sumaya ye (maa 20 fo 25 keme o keme). Den minnu mana lada dögotoroso la, a tile filanan a caman bë fatu. O degunw bë den kalo kelen fo san duuruw de kunkan kosebë.

Jamana fanw sumayabana hakew bë joggon ne. N'i ye banabagato keme ta Tumutu, i b'a soro sumaya bë maa 27 de la. Bamako ta ye sumayato maa 64 ye banabagato keme na.

Jamana Keneyako ni Maabakorow ni Demejogonya Setigida (minisiriso) ye nin jate ninnu bëe lajelen de mafile ka feere do sigi sen kan sumaya keleli kama san 1993 n'a bë weele ko "PNLP". Nin sumaya keleli feere tara k'a bila "PRODESS" minen kono (an bëna "PRODESS" kunkun n'a nénjen walawalan aw ye boko nata kono).

"PNLP" ka baaraw waleyato ye degun ni gelya caman soro minnu bë fura tacogo kan n'o ye muso

konomaw ka fura tacogo ye, furakeli kécogo kan keneyasow la, sange matarafali kan jama fe, nininiklaw ka kunnafoni sorolenw jensemaliya kan fo ka taa se baara këbagaw ka nogonlasorobaliya ma. "PNLP" baarabagaw y'a nini feerew ka tige nin gelyaw la yaasa sumaya keleli bë ke a nema. O siratige de la an balimamuso Jakitela Fatumata Njai n'ale ye Keneyako ni Maabakorow ni Demejogonya Setigi ye, ale n'a baarañgon dögotorow ni "PNLP" maaw wulila ni laje do keli hakilina ye sumaya keleli kama. O siratige la, k'a ta awirilikalo tile 12 f'a tile 16, maa keme ni ko y'u kunda Mooti kán ka taa laje in ke. O maaw la, "PNLP" demejogonw b'olu la i n'a fo GTZ, CMDT, SNV, OMS, UNICEF, fo ka se PNLP baarakemogonw ma i ko. Bëe Sago n'o ye kenyeréye cakeda ye min bë sange ladon jamana kono (k'a baara k'a ke sangenana ye).

Mooti mara nëmaa Basidi Kulubali ni OMS togolamaa ka koroñow kofe, an balimamuso Jakitela Fatumata Njai ye lajeklaw hakili jigin hakilina in na n'a bë tali ke PRODESS kuntaalaw la. A y'a jira k'a dalen b'a la k'a fo ko feere jönjöñw bëna bo laje in kono minnu bëna sumaya fanga bëna dögoya jamana kono; keneyä bë sabati jama ye a nema. Lajeba in tun bë min nöfe o ye fokaben ye sira taamata kan sumaya keleli la jamana kono. Lajeba in bolila sira damadòw fe. Olu dòw file :

- Sumaya kisa bi dije seleke naani na, Farafinna kono,
- Mali kono na ta bë di bi;
- Sumaya keleli bë dakun jumen na Mali kono bi;
- Ninnu bëe lajelen fesefesera lajeklaw ye dögotorow ni

nininiklaw ni döñkotigiw fe. Kulu 6 de sigira laje baaraw I a t e m e n i k o n u m a n kama. O baaraw tun bë minnu kan olu file :

- Sumaya furakeli Y. Jalo keneyasow la;
- Muso konomaw ka fura tacogo n'a tangacogo ka bo sumaya ma.
- Nöboli fura nafa kan banabagato fari la;
- Sumayafura ni sangenana bë se ka sigidaw labo cogo di felein na;
- Sira juménw bëna ta segesegeli ni fesefeseli la;
- Sumaya banakise bëna kelé feere juménw fe lamini kono;
- Sira juménw bë labo jama kunnafoni na sumaya keleli la;
- Ninnu kera lajeba ka baara kelenw ye. Jaabi minnu bora olu la ni bën ker'olu kan sumaya keleli la, olu file :
- Sumayabana fesefeseli kadon ba la yaasa nogoya bë don a keleli feerew la;
- Feere ninnu ka son ji la jamana kubeda kelen kelenna kono;
- Feere ninnu ka ta keneyaso kelen kelenna bëe la k'u waley a nema sumaya keleli la. Farisumanan kécogo la sumayabagato la, sögoli ka bila bolokofe k'a nonabila ni farisumananji fiyeli y'a la.
- Koloñili dabali dòw ka siri sumaya furako kan yaasa sumaya keleli bë waley a konuman soro.
- Feere jönjöñw ka tige sumaya dagayoro sidonnenw keleli la koloñili sira kan.
- Laje in y'a nini sariya tataw ka

lajeya bëe ma fënjenamafagalanko lasorcogo n'a junjuncogo n'a kécogo la jama ka kénéyako hukumu kono.

- Jamana cakétabaw ka jiidili feerew waleyali la fan bëe, njogondafa sira kan, lamini lasanuyali ka don ba la sumaya dagayorobaw keleli la.
- Noboli feerew ka waleya k'u don kénéyako kunnafoni ditaw la.
- Sumaya keleli feerew ka lase minenw na jamanadenw ma walasa olu k'u jeniyoro fin sumaya keleli la.
- O la, kunnafoni jenjow ka latem jama ma sumaya sorocogo n'a kelecogo kan.

- Jinini dakun fana ka don ba la. Jininikelaw k'u bolo di njogon ma walasa ubé josen kelen ta sumaya keleli kama.

- Jinini ka boli farafinfuraw kan minnu be sumaya kele a nema. Farafinfura min lakodonna sumaya keleli la n'u b'a weele "malariyali 5" jinini ka k'o kan hali. O la, farafinfuarakelaw k'u fanga fara kénéyaso furakelikelaw ta kan.

Nin hakilina ninnu kéra bénkansében ye ka laje ain kunce. Olu tiime konuman de be ke sabu ye ka PNLP ka feere tigelenw ke ka nesoro i n'a fo an balimamuso Jakitela Sira Mama Jalo y'a jira cogo min na. An balimamuso n'ale de ye PNLP nema ye, a y'a nini jama fe, a k'a césiri walasa sumaya keleli ni sababa be ben jamana kono. N'o kéra, kénéya be sabati jamanaden kelen kelen ye. An balimamuso Jakitela Sira Mama Jalo y'a nini fana jama ka jeya ni sanuya fara a bolodala. Soso dagayorow ka kele, lamini ka sanuya, maaw ka si sangenjanaw koro wa fana farisumanan tacogo ka bo a sira fe. Nin bëe be maa tanga sumaya ma. Kénéyako ye bëe lajelen kunko ye i n'a fo an balimamuso Jakitela Sira Mama Jalo y'a jira a ka kuma laban na cogo min na.

Yusufu Jalo.

An Ka Dooni Don Sumaya Kan

Mali jamana kénéyako setigida (minisiriso) bolofara do be min jesinnen don sumaya keleli ma n'a be weele ko PNLP. O ka laje do senfe an ye kibaruya caman soro bana cejugu in kan n'o ye sumaya ye. An bëna olu las'aw ma nin boko in kono.

Sumaya ye fariganbana ye min be lasoro sosocindaw fe. N'o kéra sa, fari be goniya. Kukolodimi ni farifaa ni farikolosegen be tugu o la. Wasuman te diya a tigilamaa da, tulumafenw fana be k'a tene ye. Soso minnu ye sumaya sababu folo ye, olu kilidayorow ye jisigiyorow ni minen lafililen dayelennew kono de ye, Bogodagaw b'o la ka fara kójiw ni dalajiw kan. Kolon datugunbaliw n'u njogonnaw b'o cogo kelen na. Furadaga dayelennew bëe fana ye sosow fandayorow ye. Tilefe sa, sosow be wuli ka taa u dogo sokofela jirituw n'a bintuw la. Wa dibimayoró fen o fen be sisokonona na nin bëe ye sosow dogoyoró ye. Fini dulonnenw ni dilankorolaw fana be ten. Soso min be yaala ni sumaya banakis ye, o mana mögo keheman min cin sumaya be yelema o tigilamaa fe.

Tangacogo Folo Ye Jeya Ni Sanuya ye.

Fen damadow töpoli n'u matarafali be ke sababu ye mögo be tanga sosocinda ma, hakaja sumaya ma. O folo ye jeya ni sanuya farali ye an bolola. O sira kan, sisokonaw ni dukononaw ka sanuya. Ji be daga o daga kono, o ka datugun. Binw ka siye ka bo sokoflaw la walasa lamini be se ka jeya. Jinogosigiyorow bëe ka geren, namanw ka ce ka taa u fili

dinge tigelen do kono yoro jan na k'a datugun.

Sosofagalal menetaw ni fiyetaw fana ye soso keleli feere dow ye. Jinsanw fana be se ka ke felewow ni siso dondaw la. Ka si sangenjana koro (o dilanbaga ye "Bee Sago" ye), o bëe ye tangalanw ye.

Nin bëe kó, farigan si kana min tulon na. Bawo sumaya tiñenino barika ka bon wa a mögofaga ka telin fo ka teme sango denmisén kunda. A dow la, a fari be kalaya dogodogo wa kono b'a min fo ka taa se a sumayali ma.

Sumaya ka jugu den ma cogo min na, muso kono ma ta te fo. Wa sumaya mana kogo a fari la, a be ke sabu ye ka muso kono ma ni den fila bëe faga.

Furakiseta be se ka nin maa filaw bëe lakana. O furakisë te dowerë ye "kilorokini" kó n'an b'a weele ko farisumanan. Ale be ta cogo di muso kono ma? Kabini muso lajotuma, a ka ni kungogon o kungogon a ka kilorokini miligaramu 100 kise saba (3) ta.

O furakiseta matarafali be muso kono ma ni den kisi sosocinda masiba ma hakaja sumaya töro ma.

Nin sira ninnu mana labo a nema, PNLP n'o ye sumaya keleli feere tigelen cakeda ye Mali kono, o ka laniniw be sira soro n'o la kumaba ye sumaya fanga dögöyalı ye walima a silatununi ye ka bo jamana kono.

Y. Jalo

Djiné ma yeséma mögöw de yesémana

Folo, hadamadenya ni mögoya fôlômögow haminankobaw ye hadamadenya ni mögoya kono. Ni nin kelen o kelen tun ye mögo min je, u tun b'a fo k'o tigi ka mögoya ma dafa. O koson, bee tun b'i jilaja, walasa ninnu bee dafalen k'a sor'i la hadamadenya ni mögoya kono.

Nka bi : "hadamadenya geleýara", "mögoya banna". Nin yereñinikan fila duruntura sa. Bee sonn'a ma fana ko fine bilala balimaya la, ko teriya joyçõ dögoyara, siginogonya ma fén dilan tugun. Kolosili damado ninnu ye hadamadenw kónonafili bi kosebe. Hadamadenw cayara sigidaw la, hadamaden kunko cayara a yere ma, hadamadenw siranna mögon kunko je.

Mögönaam, mögonde, mögonsirataama ani mögonkunkoke kera körölenko ye. Mögo desera ninnu koro, ninnu minnu ye mögoya, hadamadenya, balimaya, teriya ani siginogonya ntulomaw ye.

Birimaw ni banna mögon na, mögonkanu, mögonsirataama, mögonfaamu, hine mögonna ani mögonde kuma te fo. Terimaw ni mögon ce kanuya banna. Mögonbilasira ani mögonkunkoke koni ko te, o n'a mögonna caman. Siginogonmaw ni mögon ce kanuya fana barina, mögon gasisigi to la tugun.

Aa ! djiné geleýara. Mögoya de be dinésosigi diya, sabu ko duman caman be mögoya kono : Hine, deme, kanu... An be don min na i ko bi, wariko nana n'a ka geleýa ye ka hine, deme ani kanu ban ka sonni to a tögo ma. Fonisire dögoyara, ka kaari geleýa mögöw bolo hali badenya ni teriya kono. Fonisere de be kaari don, ka hine ni deme don. Hine ni deme fila bee be kanu kono dusukun kanu, mögoya kanu. Mankan o mankan be misikungoloko la, a dadugula nöfeko don. Wariko ye mögoya geleýa, ka hadamadenya ke kónonafliko ye. Wari be fanga ni se di gatigi ma a ka ga kono. Ale de be gadenw ladamuni sementiya, ka ga fitine dögoya, ka siginogonmaw ce fitine fana dögoya. O körömasurun ye kolosili la, mögöw dala kuma ka ca, nanibaato dala kuma ka ca k'a sabu ke k'a dusu tijennenn don

tuma bee.

Sitaane be mögöw dala, sitaane be nani-baato dala, sitaane te mögöw dala, sitaane be nanibaato dala.

Ni gatigike sera ga musakaw koro, denw be ladamukojuman soro. A ka c'a la denkew ni denmusow si te kakalaya sira ta. Ni fa y'a ne komi, bee b'o koro don. Nka ni wari te yen, dese kera denbaya musakaw tali la, ba te gatigike bonya, denw te bangebagaw bonya. Yeremabila nana, ladamuni ma sira soro, sabatibaliya jora, denbaya nagasira, du cira. Wariko ye hadamadenw hawuja, ka mögöw kodon mögon ma. Bi, i te bonya soro ni wari te, malo te k'i ma ni wari te. Ni min y'a soro, n'o ma juguya k'a kan, o be yaada f'a be ban a mögonogöñw kunko keli ma. U caman te ye kunko kene kan, denkundikene, furusirikene, sukoyakene. Mögoya be taa k'u t'o cogo la. O wari ma mögoya ke. Wari te sen joyçõ fa. T'i sen jo banabaato la ka mögoya d'a ye, i kana wari d'a ma, t'i sen jo kasoden na ka laadilikanw f'a ye, i kana wari d'a ma. O ka d'u ye ka teme wari kan, wari min ni nafolotigi b'i to a ka so k'a don mögo bolo ka taa d'u ma furakeliyoro la ani kasobon na. O la, tegelankolonya be mögoya keli bali wa ?

O siratige la, n balimaw n'an ye jatemins ke ni wale fila ninnu na, n'o ye kunun ta ni bi ta ye... An ka kan ka sira jumen taama n'o be se ka ke sababu ye k'an ka dinélatige mögoy'an bolo ?

Yusufu Famori Fane

CMDT mögöw minnu ye sëbenni ke boko in kono;
Madu Yusufu Sise - Bamako;
Dawuda Matiye Dapo -
Bamako;
Mamadou Lariya Sise -
Bamako;
Usumani Tarawele - Fana;
Daniyeli Kulibali - Buguni;
Burhima Dunbuya - Buguni.
Amadou Teli - Sikaso;
Musa Zana Tarawele - Kucala;
Siyaka Dunbiya - San;
Yusufu Jimé Sidibe - Kita

Jekabaara

Labolikuntigi
Tumani Yalam Sidibe
Sébenjekulukuntigi
Yusufu Jalo
Sébenjekuluku
Bakari Sangare
Yusufu Fane
Jekabaara ni ONG cesira
taamabaga
Fanta Kulibali
Négenw këbaga
Nuhun Madani Tarawele
ko Banun
Baaraké mögon
Makoci, SNV, OCED
Hakibota:
11000